

Romantika skalních hradů v Českém ráji

21.10.2011 E15 str. 17 cestování

Vratislav Konečný

o víkendu na cestách

Praha - Bizarní útvary skalních měst přímo vybízely k jejich kolonizaci a opevňování. Snadno bránitelné, většinou těžko dobytelné, co více si mohli obyvatelé přát. Přitom měli dokonalý přehled po krajině. Pojem Český ráj prý vymyslel básník Jan Neruda, jenž se léčil v roce 1876 v tehdejších lázních Sedmihorky. Krajina ho uchvátila natolik, že ji po návratu domů doporučil svým známým, hlavně hercům.

Drábské světničky, názvoslovná hádanka

Nedaleko Mnichova Hradiště na náhorní planině u vrchu Mužský najdete zbytky skalního hradu. Vrcholky skal byly osídleny již v mladší době kamenné. Když se vyšplháte po spoustě schůdků úzkými průrvami na výhledovou plošinu, pochopíte, proč se zde opevňovalo. Sedm skalních bloků spojovaly můstky a žebříky, útočníci měli minimální šanci. Opevňování začalo zřejmě v husitských válkách a příznivci kalicha měli v kraji velmi silné zázemí se základnou v nedalekém Valečově.

Ve skále je vytesáno zhruba 30 místnůstek včetně modlitebny s oltáříkem. Otvory po zapuštěných trámech dokazují, že Drábské světničky chránila kolová hradba. Rekonstrukci sídla uvidíte při návštěvě mnichovohradištského muzea. Proč se komůrkám říká Drábské, je záhadou, neexistuje žádný písemný doklad. Z plošiny uvidíte nejen přeurbanizovanou krajinu, už žádný ráj, ale také třeba Malý i Velký Bezděz nebo Říp.

Valečov a obydlí skalních lidí

Hrad stojící nad vsí Boseň vznikl na skalních blocích, ale místo bylo osídleno již v dávných dobách jako Světničky. Pod hradem je přírodní amfiteátr, kde se v létě odehrávají různé akce. Občerstvení najdete po pár krocích zároveň s pokladnou a prodejnou suvenýrů na plácku před skalním blokem. Na prostředním, největším, bloku stával palác obklopený přístavbami, v době vzniku patrně dřevěnými. Zděný palác pravděpodobně postavili před rokem 1439, kdy byl objekt vypálen.

Za husitských válek byl významným táborem kališnických vojsk. V té době patřil husitským hejtmanům Bernardovi a Bartošovi na Valečově, blízkým přátelům Jana Žižky. Valečovští jsou ale připomínáni již dávno předtím. Historií Valečova prochází řada letopočtů a jmen, Donínové, Šelembkové, Berkové z Dubé. Albrecht z Valdštejna ho připojil ke svému panství v Mnichově Hradišti.

Vnitřní prostor ve skalách je tvořen soustavou chodbiček a komůrek. Nynější výzdoba je poněkud kýčovitá, umělohmotné předměty na skalních stěnách působí pouťově. Po

požáru v 15. století, kdy hrad vypálil Jindřich z Vartenberka, následovala poslední úprava, dlouho byl v rozvalinách, znovu ho vybudoval Vaněk z Valečova. Po třicetileté válce už jeho sláva a význam upadaly. V 18. století sloužil jako sídlo úředníků. Stavební materiál byl snášen do vsí okolo a používán jako základ v mnoha obydlích.

Kolem hradu ve skalních útvarech jsou rozeseta obydlí takzvaných skalních lidí. Řada komůrek vytesaných do skal poskytovala útočiště prostým lidem, kteří v čase nebezpečí bránili pevnost. Obydlí využívala chudina ještě začátkem minulého století.

Přes Hrubou Skálu na Valdštejn

Hrubou Skálu podle pověsti obýval vítěz nad Sasy Beneš Heřman, ale opěvovaná bitva z roku 1203 byla zřejmě jen místní šarvátkou, ze které romantismus vyrobil obří střet. Plátno Mikuláše Alše o rozměrech 8,5 krát deset metrů patří k největším v Evropě. Nynější zámek mineme, koupil ho zahraniční kupec a bude z něj superhotel, a zamíříme na poslední cíl cesty – Valdštejn.

Velmi romantický hrad, v poslední době citlivě upravovaný a opravovaný, vznikl někdy za vlády Přemysla Otakara II. Hrad postavil některý z Markvarticů, ti ovládali Pojizeří až ke Krkonoším. Rod se postupně rozdělil na pány z Vartenberka, Michalovic, Lemberka podle svých sídelních hradů. Hrad vlastnili i Smiřičtí, po nich přišel Albrecht z Valdštejna, ale to už byl objekt po požáru, který ho téměř zničil, a stávala se z něj stále více ruina.

Koncem 17. století se tu usadil jako poustevník bývalý skladatel a varhaník vyšehradského kostela Václav Holan Rovenský. Přicházelo za ním mnoho poutníků. Na místě poustevny v předhradí vystavěli kapličku, portrét Jana Křtitele uvnitř měl údajně předlohu ve spisovateli Máchovi. Je to jen legenda, ale vábila návštěvníky.

První záchrannou akci provedl nový majitel Jan Lexa rytíř z Aerenthalu. Započal s přestavbou hradního paláce do romantické podoby. Z ochozů hradu je nádherný výhled, na hory, i pískovcové útvary Hruboskalska.

***

Užitečné informace:

Dostanete se sem po dálnici na Mladou Boleslav. V Českém ráji je řada přírodních i kulturních zajímavostí – hrady Kost, Trosky, zámky Dětenice, Mnichovo Hradiště, Humprecht či skalní města. V Kněžmostu pod Valečovem se můžete stavět pro vynikající domácí uzeniny. Hrady Valdštejn a Valečov jsou do konce října otevřeny o víkendů a svátcích od devíti do půl šesté, respektive 16. hodiny. Plné vstupné činí na Valdštejně 40 korun a na Valečově 35 korun.

Foto popis| Rozhled. Z původní strategické polohy hradů Valdštejn (vlevo) a Valečov na vrcholu skal lze nyní těžit při úchvatných výhledech na okolní krajinu

O autorovi| Vratislav Konečný Autor je publicista